

Jacobus rimpelungus Sletstatensis Uniuersis optimarum
litterarum cultoribus felicitatem

Ludolfus Saxo sacratissime religionis carthusiensis apud nobilem Argentinam Alumnus:
pispicacissimo ingenio: exactissima diligentia: cumulatissima doctrina: suauissima nobilissi-
maque lucubratione: Dauidicorum carminum interpretationem enucleatissime complexus est: adeo ut
haud facile ceteris (cum eorum venia loquar) qui ante eum in eosdem psalmos expositiones tra-
diderunt minus utile ecclesie fructum iudicandus sit attulisse. **N**am is sese potius Dauidice littere dis-
ligentissimos interpretes Hieronymum Augustinum Cassiodorum Petrum Lombardum: et quot-
quot huic labori insudauerunt non modo vidit et legit: sed et sententias eorum tanquam amenissimos
flores et quam utilissima grana sapienter ac copendiosius introseruit. **I**n primis quid sibi tituli
velint: quid argumentum et materia: quid intentio: quid sententia generaliter et speciatim pre-
ferant: ita breuiter et aperte determinat: ut vix simile legas: qui sub psalmore vmbra eterna
temporalis Christi natiuitate: vite sanctimoniam: persecutiones: tormenta: mortem ac resurre-
ctionem ceteraque id genus mysteria tam luculenter diseruerit et explicarit. **I**psos quoque ver-
sus qui nonnunquam videntur in cortice: nequaquam sibi inuicem coherere: subtilissimis connectenti-
um glossarum vinculis scitissime peritissimeque iungit et continuat: **A**d calcem denique psalmi
cuiuslibet deuotam concinnatamque et ipsi psalmo consonam orationem observare curiosos su-
peraddit: **N**ec nimium littere que occidit deditus est: nec typicis ita sensibus innititur: **N**aturalem
neglexisse videat: sed quaecumque sensum magis ad rem accommodatum utilem ac necessariam
presensit: eum caute sollicite et religiose persequitur. **N**ec tam accurata sacratissimorum mysteriorum
elucidatione contentus fuit: nisi etiam intimo quodam maxime deuotionis ardore: humana sur-
sum corda raptim et vehementer inflammare conaretur: **Q**uipe qui non solum symbolice et litte-
ratorie (quam scholasticam aut speculativam vocant) predoctus: sed et mystice theologie quam ex-
tremum fuit: **Q**uod si nostro testimonio candide lector: huius psalmorum interpretationis excellentiam
tibi persuasa non fuerit: periculum facito ex altero quodam libro dulcissimo prestantissimorumque
idem noster Ludolfus auctor est: quem vitam Christi titulo insigniuit. **O**ffendes nimirum sin-
gularem doctrinam deuotissimi patris: et re ipsa comprobabis Ludolfum nulla priuata lau-
datione nunc indignum. **I**nde nostro tandem seculo (quo tot obstrusa et abdita diu volumi-
na in lucem prodeunt) misera plurimum diuina benignitas: nequaquam passa est hoc Ludolfi
saluberrimum opus: cum magno religionis nostre discrimine diutius latere: aut forsitan ob-
litterari. **R**ex Spiritus kln. Januarij. Anno virginis partus. Mccccxci.

In prologo describuntur

Laudes et salutes psalmorum effectus.
Utilitas intelligentie eorum.
Utilitas deuote eos legentium et decantantium.
Pericula in deuote legentium aut decantantium psalmos.
Tituli ratio.
Librum esse unum duntaxat.
David auctorem fuisse. non Asaph: Ydum et ceteros.
Numerus psalmorum. et mystica eius numeri significatio.
Modus procedendi. et de quadruplici sensu.
Lur psalmi in ecclesia frequentantur.
Utilitas et effectus cantus vocalis.
Modus psallendi.
Atentio inter psallendum quam utilis sit viris ecclesiasticis.
Ad orationem qualiter homo se debeat preparare.
Orationis instantia et sedulitas.

In ipsa expositione: Verba psalmorum signo Parentthesis includuntur ut secernantur ab
alijs nec tamen truncata ut facilius legas.

Sicut olim mā
na habuit delectamentum et
omne saporem suauitatis: sic
carmen huius libri habet o
mne spūale documentū et est
pueribile ad omne sensum cuiuslibet inten
tionis. Cum in choro canit: tūc sunt verba
ecclesie deū laudantis. Cum a iustis canitur:
tunc sunt verba grās agentis. Cum a pecca
toze recitatur: tūc sunt verba veniā deprecā
tis. Cum p defunctis decantat: tūc sunt ver
ba aīe desupplicio ad deū clamātis. Et quo
cūq; se intentio canentis puerit: mor se sen
sus huius libri affectui canentis pformabit
Cum bñdicente bñdicat. cū maledicēte ma
ledicit. bñdicat mēbra christi: maledicit mē
bra diaboli. Utile aut et salubre est intellige
re: nūq; cessamus decantare. Augēt q̄p
peccationē intelligentia et dum intelligit
qđ cantatur: mens p intellectu obligata nō
euagat. Intellectus qđ cantantiū menti chri
stum in singulis psalmis facit pntem. quem
dum intellectu et ore decantant. pculdubio
attentius amāt. Dum cogitas psalmos chri
stus in mente tua est. Dum ore decantas chri
stus in ore tuo est. Dum meditaris psalmos:
hunc et meditatōe capies fructū. vt in ipsis
tibi vtrūq; occurrat testamentū. Psalmoz
deuotio pntiam christi conciliat. Angeloz
pgratulationē generat. ignitos mentis affe
ctus suscitāt. mala purgat. demones supat
gladio spūs qđ est verbū dei: qz deuotionez
psallentiū sustinere nō pnt. Psalmoz radi
ces nō in terra sed in celo fixe sunt: qz ibi est
christus qui oīm psalmoz materia est et in
tentio. Ibi est cōuersatio ecclesie que christi
corpus est que etiā pmaxime psalmoz partē
ptinet. Deuotionē psallendi docet apls cum
dicit. psallā spū psallam et mente. Deuotōni
psallentiū pgratulationē angelicā adesse do
cet psalmista qui ait. In cōspectu angeloz
psallam tibi. Q psallentiū admisceri sancti
angeli soleāt manifestat psalmista vbi ait. pre
nenerūt principes. i. angeli p iuncti psallen
tibus. Unde cauendū est ne ppter nostrā desi
diam angeli recedant. Si enī boni spūs se a
nobis elongauerint: impetū maloz quis su
stinebit. Cauendū est ne etiā maledictōz in
curramus pphete dicentis. Maledictus oīs
qui opus dei facit negligenter. Dignū quip
pe est vt mens nra cōcordet cū voce qñ ad di
uinum opus assilimus. et cū diligentia a p
sentibz vniuersis qsq; seretrabat et diuinis

inhereat vt celestia ei dona reuelentur. Ni
hil enī est in hac mortali vita: in quo possi
mus familiarius inherere deo q̄ in laude di
uina. Psalmoz deuotio spiritui sancto men
tem pparat: et oīm grāz dona meret. Unde
Gregori⁹. Spūs dei pphetaz mentibz non
semp prelo est q̄tenus cū spm pphete nō ha
bent: se hūc cognoscant ex dono dei habere
cū habent. Un ppha Heliscus cū de futuris
requisitus esset et pphete spm sibi deesse co
gnouisset: psalteriū sibi fecit applicari vt pph
etie spūs ad eū p laudē psalmodie descēderet:
atq; eius aīm de futuris replet. Vox etenī
psalmodie cū p intentōz cordis agit: p hanc
ōmipotentī deo ad cor iter patur. vt intente
mentī: vel pphie misteria: vel p punctōis gra
tiā infundat. Un ps. xlii. scriptū est. Sacri
ficiū laudis honorificauit me: et illuc iter
quo ostendam illi salutare dei. In sacrificio
igitur diuine laudis fit ad iesum iter ostensi
onis: qz dum p psalmodiā cōpunctio insun
ditur: via nobis in corde fit: p quā in fine ad
iesum puenitur. hec Gregori⁹. Nullus itaq;
mortaliū p vel verbo explicare: vel aīo com
prehendere psalmoz virtutē: si non supficie
labioz tñ s; iūta mente et puro corde in
diuina laude canant. In psalmis enī inueni
es si intente nō celeriter pscruteris tam inti
mam orōem qualē nō poteris p te ipm vlla
tenus excogitare. In psalmis inuenies inti
mam pfessionē peccatoz tuoz: et integrā de
precatōz diuine atq; dñice misericordiē. In
psalmis inuenies pfidū cōtra aduersitatē
oīm rez que tibi accidūt: et intīmā grāz acti
onem de omnibz. In psalmis pferis infir
mitatem tuā atq; miserā: et p hoc. puocabis
dei misericordiā. Dēs enī virtutes in psal
mis reperies: si a deo merueris vt tibi psal
morum virtutem reuelat. Et ideo nō est tibi
opus vt p diuersos libros aīo diffundaris.
in psalterio solo vsq; ad obitū vite habes
materiā legendi scrutandi et docendi. In q
inuenies ppheticos/ euangelicos/ aplicos et
oēs diuinos libros spūaliter ac intelligibili
ter ex pte tactos atq; descriptos. et priorē atq;
secundū aduentū dñi ibi pphetatos. Incar
nationem qz ac passionē resurrectionēq; atq;
ascensionē dñi: et omne virtutē diuinorū in
psalmis inuenies si intīma mente pscruteris
et ad medullā intīmi intellectus p dei gratiā
pueneris. Unde de laude psalmoz et saluta
ribus eoz effectibz sic dicit Aug⁹. Alia sunt
que pphete tradūt alia que historici. Aliā qz
alia puerbioz: et alia cōmonitio. Psalmoz

vero liber quecuq; vtilia sunt ex oib; p̄tinet/
futura p̄dicat/ vteruz gesta p̄memorat. legē
viventib; tribuit gerendor; statuit modum.
Et vt breuiter dicā cōis quidā bone doctri-
ne thesaur; est: apta singulis necessaria sub-
ministrās. **V**eterib; nāq; aīaz vulnerib; no
uit mederi. **S**ed et recentib; velocissimū solet
adhibere remediū: atq; in actis p̄seuerantiā
scit salutis exhibere. **S**ed et vniuersis p̄ter
passionib; subuenire: que dñationib; varijs
aīas angunt. **E**t hoc fit modulatiōe quadā et
delectabili canore humanū aīam ad pudiciā
puocante. **Q**uāquidē spūs scūs videns ob-
luctantē ac resistentē ad virtutis viā hūani
generis aīam: et ad delectatiōes vite huius ma-
gis inclinari q̄ ad virtutis rectū iter erigi/
delectabilib; modis cantilene vim sue doctri-
ne p̄misit vt dñi suauitate carminis mulce-
tur audit; diuini sermonis p̄ter vtilitas in-
seratur. **F**in sapiētes qui si qñ vsus poposcē-
rit: austeriora medicamēta egris offerre mor-
talib; ne eger vtilitatē p̄ austeritate refu-
giat: ora ac summitates poculi quo remediū por-
rigant melle circūliniūt. **P**ropterea q̄ psal-
mōrū nobis p̄ modulos aptata sunt carmi-
na: vt vel etate pueri: vl̄ qui adolescētes sunt
morib; q̄si cantilena quadā psallentes vide-
antur delectari. **R**euera enī aīas illuminant
ac mentē. **P**salmus tranquillitas aīaz est: si-
gnifer pacis/ p̄turbatōes vl̄ fluctus cogitati-
onum cohibens/ iracundiā reprimēs/ luxū
repellens/ sobrietatē suggerēs/ amicitia con-
gregans/ adducēs in p̄cordiā discrepantes/
reconcilians inimicos. **Q**uis enī vltra inimi-
cum ducat eū cum quo vnā ad deum psalmi
emiserit vocē? **E**x quo intelligitur: q̄ oīm
bonorū maximū est. **C**haritatē psalmus in-
staurat p̄iunctōz quandā p̄sonantiā vocis
efficiēs/ et diuersum pplm vnius chozi p̄ cō-
cordiā p̄sona modulatiōe p̄socians. **P**salm;
demonēs fugat/ angelos ad adiutoriū inui-
tat. **S**cutū enī in nocturnis terrorib; diur-
norūq; req̄es ē laborū/ tutela pueris/ iuueni-
bus ornamentū/ solamen senib;/ mulierib;
aptissimus decor. **D**esertas habitare facit
vires/ sobrietatē docet. **I**ncipientib; primū ef-
ficatur elementū/ p̄ficiētib; incrementū/ p̄-
fectis stabile firmamentū/ totius ecclesie vox
vna. **P**salmus solēnitates decorat/ psalmus
tristitiā q̄ p̄ter deū est mollit. psalm; etiā ex
corde lapideo lachrymas mouet. **P**salmus
angelorū op; est. exercitiū celestium: spiritale ty-
miama. **O** vere admirandi mḡri sapiēs in-
stitutum: vt simul et cantare videamur et qd

ad vtilitatē aīe p̄tinet doceamur. **Q**uid autē
est qd nō discat ex psalmis? **N**ō oīs magni-
tudo virtutis? **N**ō norma iusticie? **N**ō pu-
dicitie decor? **N**on prudentie p̄sumptio?
Nō penitētie modus? **N**ō patiētie regula?
Nō omē quicquid dici p̄t bonum p̄cedit ex
ip̄is: dei sciētia p̄fecta. p̄nūciatio christi in
carne venturi. et cōis resurrectiōis spes: sup-
pliciorū metus: glorie pollicitatio: misteriorū
reuelatio. **V**ia p̄sus in his velut magno q̄-
dam et cōi thesauro recōdita atq; p̄ferta sunt
bona. **E**t iterū canticū psalmorū aīas deco-
rat/ expellit tenebras/ efficit sanctitatē homi-
ni peccatori: est refectio mentis/ delet p̄cā: si-
mile est elemosynis sanctorū. **A**uget fidem. si-
cut sol illuminat/ sicut aqua sc̄ficat/ sicut i-
gnis peccatū exurit/ sicut oleū defluit. **O**leū
est misericordie/ sol leticie/ ps angelorū elcā-
deū ostendit. diabolu offendit. **V**oluntatē il-
licitā extinguit/ aspiratē ejcit/ oīm feruorem
deprimit. iracundiā frangit/ laus dei est assi-
dua: fīle est melli. **C**anticū psalmorū carmen
est electū apud deū. omē peccatū expellit: vin-
culum charitatis emendat. oīa penetrat/ oīa
suffert/ oīa implet/ oīa docet/ oīa significat/
aīam magnificat/ turrim excellam edificat/
os purificat/ cor letificat/ hoīem deificat/ sen-
sus aperit/ omne malū occidit/ p̄fectionē in-
struit/ excelsa demonstrat/ desiderium regni ce-
lestis donat. pacē inter corpus et aīam facit/
ignem spūalem in corde succendit/ cōtra oīa
vicia sollicitudo certamē bonū est. quotidie
radices oīm malorū expellit. sicut lorica in-
duit/ sicut galea defendit/ spes est salutis/ cō-
solatio dolorū/ p̄tectio laborū/ noticia veri
luminis/ fons sanctitatis. **H**oīem iuuenem
castigat/ regnū celorū sup terrā dat/ tediū aīe
tollit/ tuba est mirabilis. **Q**ui diligit canticū
psalmorū assiduū nō p̄t amare peccatū. **Q**ui
habet laudem dei in corde suo in postremo
apud deū gaudebit: et aīam suam in celo vis-
uificabit in secula seculorū. **E**nde et **C**assio-
dorus. **P**sallendi vtilitas tristitia corda cōso-
latur/ gratiores mentes facit/ fastidiosas ob-
lectat/ inertes excuscat/ ad lamenta peccato-
res inuitat. **E**t iterū psalmodia est cōsolatio
fientū/ cura dolentū/ sanitas egrotantium/
aīe remediū/ et miseriāz oīm suffragiū.

Est autē libri huius titulus talis. **I**ncipit
liber hymnorum vel soliloquiorū p̄phete de
christo. **L**iber dicit nō libri/ cōtra eos qui di-
cunt plures esse libros: p̄ter quinq; distin-
ctiones psalmorū que fiunt p̄ fiat fiat. **S**ed
licet sint quinq; distinctiōes: non tñ quinq;

libri dicendi sunt sed vnus. **U**n in capite libri scriptum est et non dicitur libroz. Et in actibus. si cut scriptum est in libro psalmoz. non dicitur libris. Dicitur autem hymnoz: quia totum illud opus pertinet ad laudem dei. Hymni enim sunt cantus laudem dei continent. Si sit laus et non sit dei non est hymnus. Si sit laus dei et non cantetur non est hymnus. oportet ergo ut si sit hymnus habeat hec tria: et laudem et dei et canticum. Dicitur etiam soliloquioz: quasi solius spiritus sancti eloquiū: quia in eo solus spiritus sanctus sine ullo humano ingenio vel auxilio loquitur. Dauid enim prophetaz eximius digniori modo quam alij quasi tuba spiritus sancti prophetauit. Alij namque prophetę per quasdam rerum imagines scilicet per somnia ac visiones prophetauerunt. Dauid autem solius spiritus sancti instinctu sine omni exteriori amiculo prophetauit. **U**t dicunt soliloquia quasi solo de christo eloquia. Non quia de christo loquitur soli psalmi: sed quia digni et manifesti loquuntur de illo quam prophetę ceteri: sequitur prophetę per excellentiam scilicet dauid. Cum enim dicitur prophetę sine adiectione proprii nominis intelligitur dauid. **U**t cum dicitur apostolus intelligitur paulus. Et cum dicitur verbum intelligitur Roma. Hec autem dicit contra eos qui dicunt plures fuisse psalmoz scriptores vel auctores scilicet Asaph. yditum et ceteros: quia nomina eorum ponuntur in titulis. sed illi auctores psalmoz non fuerunt per se istum patebit. Et subdit de christo. Ecce de qui agunt soliloquia: de christo scilicet toto. id est capite et corpore: sponso et sponsa. Communis ergo materia totius huius operis est christus tripliciter acceptus. id est secundum diuinitatem. secundum humanitatem et secundum corpus eius quod est ecclesia. Intentio est homines in adam deformatos: christo nouo homini reformare. Liber ergo iste liber psalmoz vel psalterium appellatur: quod nomen accepit a quo dam musico instrumentum quod hebraice nabliū. grece psalterium. latine organum dicitur. quia sanctus dauid dulce mysterium huius prophetie dulci sonoro: dulci organo. id est psalterio voluit declarare. Unde ab illo instrumentum ad istam ideo liber iste nominatur quia ad vocem illius instrumenti dauid canebat psalmos ante arcam: volens enim magnificare cultum templi ad honorem dei. Cum arcam de sylo reduceret plura milia cantorum musicis instrumentis deum laudantium: et filii anitores constituit. Et cantoribus quidem quosdam alios proposuit: quibus omnibus yditum Asaph. ochan. Eman perfectos adhibuit. Janitoribus vero filios Choro perfecit. quorum nomina Esdras frequenter in titulis posuit: tum per honorem ministerij: tum propter nomen interpre-

tationes. Ipse quia dauid cum psalterio modulans ante arcam in tabernaculo: ad diuinum cultum ceteros inuitauit. Et quemadmodum singule modulationes illius instrumenti vocabantur psalmi. ita et singule particule huius libri vel clausule iuxta spiritalem quam intelligentiam in psalterio et non in alio instrumentum modulabatur: et ab illo instrumentum liber nomen sortitur. quia sicut illud instrumentum decem cordas habet: et sonum a superiori reddit per tactum manuum. Unde et dicitur a psallin grece quod est tangere latine. ita liber ille docet obseruantiam de cetero mandatorum: et non per terrenis: sed per celestibus quod sursum sunt bene operari. Unde tota nostra operatio tendere debet ad superiora et propter illa fieri ut semper dicamus. osanna in excelsis. et sursum corda. et primum querite regnum dei. Et quia psalmus proprie dicitur melos quod per motum et laborum manuum ex psalterio procedit: ideo sepe per bonam operationem ponitur quod sine labore fieri non potest. **E**x autem psalmus et motu digitorum et consonantia vocis fieri solebat (percutiebat enim cordas et organum resonabat: et cum organo prout ipse verba cantabat) hoc significat quod in nobis posuere debet bona operatio et laudatio. **I**gitur asaph yditum et ceteri homines: non fuerunt auctores psalmoz: sed propositi artificibus qui psalmos personabant tribus modis. vel humana voce. vel musicis instrumentis. vel ceteris utroque modo. **E**t hoc dupliciter vel post vocem instrumentum. vel post instrumentum voce. Psalmus autem est instrumenti sonus. Canticum vero humane vocis cantus in laudem dei. Psalmi quia canticum cum post instrumentum vox: scilicet canticum psalmus cum post vocem instrumentum. Istos ergo. cl. psalmos spiritu dei reuelante sanctus dauid composuit. et licet quidam psalmi aliorum nominibus intitulentur non ideo factum est quod ipsi psalmos proposuerunt: sed propter officia ut honorem de ministerio sumerent. **U**el propter mysteria que ex interpretationibus nominum accipiuntur: ad que sermo sequens pertinere videtur. Unde ad maiorem euidentiam interpretationes nominum quorundam videamus: per quas subiectorum psalmoz panduntur intellectus. Yditum interpretatur transiliens eos. id est remanens in mundo heredesque terrenis de quo transiliente agit in psalmo. xxxviii. quia est de eterna beatitudine. et docet a dilectione seculi ad legem dei: et inde ad eternitatem mente transilire. Unde dicit canticum dauid per yditum. id est transiliente. Transilire debemus et veri transitores esse de malis ad bona: de bonis ad meliora: de instantibus ad nouissima: de temporalibus ad eterna. Primo pueritione. secundo pueritione. tercio

consideratōe. quarto imitātōe. sūnt intellige
de alijs psalmis q̄ de ydū intitulant. **Ch**o
re interpretat caluaria: q̄ fuit locus dñice passi
onis. **U**n p caluariā christi passio intelligit
Filij ergo chore sunt filij passionis. filij cru
cis q̄ tropheū christi. i. signū crucis in fron
te cordis et corporis susceperūt. et in cruce dñi
nri iesu christi cū aplo gloriānt. et sūnt q̄s de
us hic affligi pmittit castigās tanq̄ filios vt
sint filij chore. i. passionis: vt discāt appetere
spūalia et eterna. **E**t his talibz attribuit intel
lectus psalmi. xli. et sequūt plures alij. **S**e
pe intitulant psalmi cū hac adiectōe: filijs
chore. i. christi et passionis ei⁹. vt inculcet no
bis iugis memoria dñice passionis. **A**saph
hebraice: latine congregatō: grece synagoga in
terpretat. **E**t licet cōgregatio sit quorūcūq̄
collectio: p̄prie tñ synagoga dicit̄ congregatio
p̄p̄li filiorū israel. **I**n cui⁹ p̄sona s̄m ptem fi
delem p̄pter certius testimoniū loquit̄ p̄pha
in ps. xli. p quā magis confutant increduli
iudei: qui iam sibi p̄tra s̄ qd̄ prius agebat te
statur vt credibilis sit. **E**t sequunt plures
psalmi alij de asaph intitulari. **E**man inter
pretatur frater ei⁹. **F**rēs aut̄ christi bī sunt q̄
in cruce gloriānt. sicut ap̄ls qui aūt. **V**ibi
aūt absit gl̄ari nisi in cruce dñi nri iesu chris
ti. qui sunt veri israelite. i. deū vidētes. sicut
ad l̄ram eman fuit israelita. **D**e s̄ agit in ps.
lxxxvij. qui dicit̄ intellect⁹ eman israelite. i. il
lorum qui sunt frēs christi in cruce gloriānt
et deū videntes. **V**el **E**man ebraica dicit̄
id est aduena. dicit̄ enī fuisse quidā de p̄tibz
orientalibz sc̄z de ebra. **E**t sic est intellectus
qui illoz se aduenas et pegrinos reputant in
hoc mūdo. qz nō habem⁹ hic manentē ciuita
tem s̄z futurā inquirim⁹. **E**chan interpretat
robustus: qd̄ nullus est nisi in spe p̄missiōis
dei: p quā nemo digne supplicās decipit: qd̄
verus israelita intelligit. **D**e hoc agit in ps.
lxxxvij. qui dicit̄ intellect⁹ echan israelite.
id est robusti q̄ vere deū videt. **U**t dicit̄ **J**e
ronimus. **N**ihil felici⁹ christiano cui regnū
celoz p̄mittit: nihil piculosius cū sp̄ de sta
tu piclitatur. nihil forti⁹ cū ab eo diabolus
vincit. nihil infirmius cū a carne sua vinci
tur. **D**e his ergo p̄missis plerūq̄ in titulis
psalmoz fit mentio. tñ p officiū reuerētia. tñ
p nois interpretatōe. **D**e alijs vero q̄ in psal
morum ponunt titulis in suis sp̄aliter pate
bit locis. **D**ēs igit̄. cl. psalmi merito ipsi da
uid attribuunt p vt supra manifeste ex titulo
libri huius colligit̄: et ex glosa ordinaria et
pluribz alijs locis autēncis habet. **A**mbros

sius etiā et **G**regorius plures psalmos noibz
alioz p̄notatos vel nullius noie intitulos
soli dauid attribuūt. **E**t in hac opinione tā
q̄ cōiori et magis p̄abili plures pueniunt.
Augustin⁹ q̄q̄ manifeste s̄ idem sentit. q̄ in
xvij. li. de ciui. dei. c. xliij. sic dicit. **E**rat autē
dauid vir in canticis eruditus qui armoniā
musicā nō vulgari voluptate s̄z fideli volūta
te dilexerat. eaq̄ deo suo q̄ ver⁹ est deus my
stica rei magne figuratōe seruicis. diuersorū
enī sonoz rōnabilis moderatusq̄ p̄centus:
cōcordi varietate p̄pactā bene ordinate ciui
tatis insinuat vnitatē. **D**eniq̄ oīs fere p̄phe
tia ei⁹ in psalmis est: q̄s. cl. liber p̄tinet: quem
psalmoz vocam⁹. in quibz nōnulli volūt so
los factos esse a dauid qui eius noie inscri
pti sunt. **S**unt item qui putāt nō ab eo scōs
nisi q̄ p̄notant ipsius dauid. qui vero habent
in titulis ipsi dauid ab alijs factos persone
ipsius fuisse coaptatos. **Q**ue opinio voce eu
angelica saluatoris ipsi⁹ refutat: vbi ait q̄ ip̄e
dauid in spū christū dixerit esse dñm suum.
Qm̄ ps centesimus nonus sic incipit. **D**ixit
dñs dño meo: sede a dextris meis. **D**onec po
ni. tu. sca. pe. tuoz. **E**t certe idem psalm⁹ nō
habet in titulo ip̄s dauid: s̄z ipsi dauid. sicut
plurimi. **V**ibi aut̄ credibilis vident̄ existi
mare qui oīs illos. cl. psalmos ei⁹ op̄i tribu
unt. eūq̄ aliq̄s p̄notasse etiā noibz alioz ali
quid qd̄ ad rem p̄tineat figurantibz. ceteros
aut̄ nullius hoīs nomē in titulis habere vo
luisse: sicut ei varietatis hui⁹ dispositōez q̄s
uis latebrosam non tñ inanē dñs inspirauit.
Nec mouere debet ad hoc credendū: q̄ non
nullos noia p̄phetaz q̄ longe post dauid re
gis t̄pa fuerūt: quibz dā psalmis in eo libro
legunt̄ inscripta: et que ibi dicunt̄ velut ab
eis dici vident̄. **N**ec enī non potuit p̄pheti
cus spūs p̄phetanti regi dauid hec etiā futu
rorum p̄phetaz noia reuelare: vt aliud qd̄ eo
rum p̄sone cōueniret p̄pheticē cantare. sicut
rex **J**osias exorturus et regnatur⁹ post an
nos ampl⁹ q̄ trecētos cuidā p̄phete qui etiā
facta eius futura p̄dixit cū suo noie reualat⁹
est. **H**ec **A**ug⁹.

Cōstitit aut̄ liber iste in centūquingagin
ta psalmis. qui numer⁹ celeberrimis adnota
tur mysterijs. **C**ōstat enī ex octogenario et se
ptuagenario: qui idem significat qd̄ octona
rius et septenarius. **E**t idē mysteriū est in sim
plicibz et in p̄positis. **Q**uia sicut quindenari⁹
us ex. xv. p̄surgit vnitatibz. sic. cl. ex. xv. dena
rijs. **O**ctonarius aut̄ octauā significat resur
rectōis. quia cum sint sex etates viuētiū et

septima morientium: octaua erit resurgentium.
Septenari⁹ vero tps significat hui⁹ vite: q⁹ septē diez agit reuolutōe. Docet ergo nos liber iste in hui⁹ vite septenario sic opari: vt in octaua resurrectōis glorificemur. Itē octonarius significat nouū testamentū cui⁹ p⁹res octonario deseruiūt. obf⁹uāt enī z colūt octauam diē resurrectōis chrīsti. i. dñicā et octās scōz ppter resurrectōz octaua etate futuraz et expectāt eandē resurrectōz octāz. Septenarius vō significat vetus testamentū cui⁹ p⁹res septenario seruiabāt. obf⁹uabāt enī et colebāt septimū diē a p⁹mo diē creatōis. i. sabbatū: se p⁹imā ebdomadā. septimū mensem. septimū annū septime decadis. i. iubilēū. Per h⁹ ergo innuit q⁹ liber iste vtriusq⁹ testamēti cōtinet doctrinā. Distinguit autē liber iste p⁹ tres q⁹n quagenas q⁹ tres status electoz significāt scz penitentū. in iusticia p⁹ficientū. et puenientū. Ideo p⁹ma quinq⁹ gena finitur in p⁹nā scz miserere mei dē. Scōda in iusticia scz misericordiā z iudiciū cātabo tibi dñe. Tercia in laude eterna scz oīs spūs laudet dñm. Hi sunt tres status christiane religionis sic enī ad eternā tendim⁹ vitā. Prius p⁹ p⁹niam p⁹cādamnam⁹: vocāte deo ad p⁹niam q⁹s apud se in occulto p⁹destināuit ad vitā. Inde p⁹ misericordiā iustificati bñ viuim⁹ ne iudiciū in futuro timeam⁹: deo vocatos iustificāte h⁹ p⁹ misericordiā z timorē iudiciū. Tandē ad vitā glificati intram⁹ vbi deū sine fine laudam⁹.
De modo tractandi est sciendū q⁹ ppheta frequēter psonas mutat. Talis est enī v⁹lus p⁹phetie p⁹ vt in multis locis p⁹z. modo puerit se ad familiarē dñi locutōz. modo ad audientes vt eos edificet et instruat p⁹ suū sermonem: modo loquit⁹ in psona sua: mō in psona chrīsti z capitis: modo in psona mēbroz seu corpis. modo in psona vtriusq⁹. De chrīsto capite agit tribz modis. aliq⁹ f⁹m diuinitatē aliq⁹ f⁹m hūanitatē. q⁹q⁹ p⁹ transumptōez vt q⁹n vti⁹ voce mēbroz. De corpe seu mēbris etiā agit tribz modis Aliq⁹ f⁹m p⁹cōs. aliq⁹ f⁹m impfectos. Interduz f⁹m malos. Aliq⁹ etiā qd futurū est pphetando p⁹dicat. aliq⁹ p⁹pter pphete certitudinē ipm futurū tanq⁹ p⁹retitum ponit. Nos enī est pphetaz vti nūc verbis p⁹teriti tps nūc futuri: qz quantū ad ostensionē sepe q⁹ dicunt⁹ sunt p⁹terita z quantū ad ipam rem futura. Diuersus q⁹z in h⁹ libro inueni⁹ sensus scz l⁹alis seu historic⁹: et mysticus seu spūalis. **N**otandū q⁹ liber sacre scripture hoc habet speciale: q⁹ sub vna l⁹a plures sensus p⁹inet. Hui⁹ vero rō est: qz

principalis auctor sacre scripture est ipse de⁹. in cui⁹ p⁹tate est nō solū vti vocibz ad aliud significandū qd etiā hoies facere p⁹nt z faciūt. Sed etiā rebo significatis p⁹ voces vti⁹ ad significandū alias res. Et ideo cōc est omnibz libris: q⁹ voces aliquid significēt. S⁹ spēale est libro sacre scripture q⁹ res significare per voces aliud significēt. Scdm igit⁹ p⁹imā significatōz q⁹ est p⁹ voces accipit sensus l⁹alis seu historicus. Scdm p⁹o aliā significatōez q⁹ est p⁹ ipas res accipit sensus mystic⁹ seu spūalis. Et hic sensus scōs triplex est in generalī qz si res significare p⁹ voces referantur ad significandū ea q⁹ sunt in noua lege tradita sic accipit sensus allegoric⁹. Si autē referantur ad significandū ea q⁹ p⁹ nos sunt agēda: sic est sensus moralis v⁹ tropologic⁹. Si autē referant⁹ ad significandū ea q⁹ sunt sperāda in bñtudine futura: sic est sensus anagogicus. Et dicit⁹ ab ana qd est sursum z goge qd est ductio. **U**n⁹ p⁹sus. P⁹ra gesta docet: qd credis allegoria. Moralē quid agis: q⁹ tendas anagogia. Et istoz q⁹tuor sensuū p⁹ poni et emplū in hac dictōe ierusalē. que f⁹m sensum literalē significat ciuitatē illā terrestre in iudea. f⁹m vero sensum moralē significat fidelem aiām. f⁹m p⁹o sensus allegoricū significat ecclesiā militantē. f⁹m vero sensum anagogicū significat eccliam triūphantē. Et sicut positum est exemplū in vna dictōe: ita posset poni in vna orōe. et sicut in vna ita et in alijs.
Liber autē iste plus ceteris in ecclesia frequentatur: qz est p⁹summatio toti⁹ theologie. Hic enī describunt⁹ p⁹mia bonoz et supplicia maloz. status incipientū. p⁹ficientū. p⁹fectozum z puenientū. actiuoz z p⁹emplatiuoz. Item frequēti⁹ legit⁹ ppter spem venie: vt nullus quantūcūq⁹ p⁹cōz desperet cū audit p⁹ccatore tantū scz dauid: tanta grā sublimatū. sicut et ex sauli p⁹uersione z p⁹motōe de dei misericordiā plene certificamur. **U**n⁹ et eplē ei⁹ in ecclesia frequēti⁹ legunt⁹. Item qz dauid aptius z p⁹fectius loquit⁹ de chrīsto q⁹ ali⁹ p⁹phete: ita q⁹ magis videt euāgelizare q⁹ pphete. Item qz nulla scriptura alia habet tot orōes immixtas et tot salutare effectus p⁹ q⁹bus assequendis sūt orōes. Propter rōnes ergo p⁹dictas iuste in orōnibz psalmi assumunt⁹ et in frequēti⁹ v⁹su ecclie habent⁹. Hinc est q⁹ omnes viri ecclesiastici et p⁹cipue religiosi ad hūc lib⁹ p⁹ diligēs studium merito debēt se trāfferre: vt ea que q⁹tidie tenent⁹ orare z psallere discant intelligere: et sic intelligēdo gustent gustu interiori dulcedinē istius sapiētie
a iij

salutaris scz libri diuine laudis. Nam pter
utilitates sup positae etiā ex h distractōes p
varias cogitatōes pluriū fantasmatū: diabo
li instinctu et suggestione incidētes: ac ipos
orantes z psallētes piculose impediētes faci
lius euitant. tediū orandi et psallendi meli
tollit. interesse diuino officio quilibet eo am
plius delectat. fructu orōnum suar. nō pri
uatur. meritū suū auget. tota celi curia letifi
catur et iocundat. **Uñ** horz grā añq ad ex
positionē lre accedat aliqua ecclesiasticis vi
ris et maxime religiosi vtilia sunt pmitte
da. Et qz psalmus dicit laus dei cū cantico.
Primo videndū est de utilitate cātus vocal.
scdo de mō cantādī atqz psallendī. tercio de
attentōe in officio diuino z alijs orōibz adhi
benda. qrtō qliter qz ad orōz sedz pparare.
qnto de orōis instātia z ei exaudibilitate.
Circa primū scz de utilitate cant vocalis
Notandū ē. qz licz heretici vocales ecclie can
tus repbendāt: ecclesia tñ nō sine multa rōne
eos instituit: habet enī hmoi canē seu iubi
lus multos effectus vtilis: **Uñ** est qz cor li
qfacit in affectū scm. **Uñ** de **Aug.** scriptū ē
qz flebat vberime in hymnis z canticis: sua
ue sonantis ecclie vocibz vebemēter affectus.
Et iterū qz intentus modulatōi hymnoz et
melodie psalmoz reficiebat delectabiliter: et
flebat hilariter. **Itē** iubilus laudis mentē ele
uat oculos cordis attollit. vñ multi rapiunt
in extasim in hmoi iubilatōe. **Et** ideo postqz
dictū est in ps. in ecclis bndicite dño: sequit
ibi. beniamin in mētis excessu. **Itē** tristitiaz
malā depellit. **Uñ** glo. sup illud **Jacobi**. tri
statur aliquis vñ moret et psallat zc. **Crebra**
psalmodie dulcedo nociue tristicie pestē re
pellit. **Ideo** dicit dauid. **Exultabunt** labia
mea scz interiora z exteriora cū cātāuero tibi.
Itē pparat viā cordis dño: ad infusione mē
tis formiū grāz. **Uñ** ps. **Psalmū** dicite noi ei
et sic iter facite. **Et** in libro regū dicit: qz cum
caneret psaltes facta est sup eū man dñi. **Et**
isti sunt quatuor effect in aia. **Itē** diabolū fu
gat. **Uñ** in libro regū dicit qz **David** psallen
te recedebat spūs malus a saul z meli habebat.
Itē deū delectat. **Uñ** in canticis ipse dicit
ecclie. **Sonet** vox tua in auribz meis vox enī
tua dulcis. **Itē** militantē ecclesiā vertit in fili
tudine triūpbātis: qz sp iubilat et laudat. **Uñ**
Bern. Nihil in terris ita pprie repūtat quen
dam celestis habitatōis statū sicut alacritas
laudantiū deū. **Itē** inimicos pturbat. vñ in
libro palip. **Quqz** cepisset laudes canere ver
tū dñs insidias inimicor z pcussi sunt. **Feli**

ces effectus isti felicitis iubilatōis. **Que** duri
tiam cordis resoluit. q terrenā mentē eleuat.
q tristitiā seculi depellit. q ad susceptōz diui
ne bndictōis prepat. q diabolū fugat: deū de
lectat. militantē ecclesiā triūpbanti assimilāt
hostesqz ipi pfundit. **Ergo** qz vtile z qz sa
lubre est canere ac deuote frequenter psallere
psalmos: ppter istos z alios prius tactos fru
ctus et effectus salutare.

Circa scdm scz de modo canēdi atqz psal
lendi est diligenter aduertendū. **Et** in modo
cantandi qlibet psona ecclesiastica z maxime
religiosa sp plus tenetur et debet placere deo
qz hoibz. **Quicūqz** aut studet deo placere in
cantando quāto puri z simplicius deo can
tauerit tāto magis deo placebit. **Plus** enī at
tendit deus deuotōz z puritatē cordis qz mo
dulationē vocis. **Uñ** quidā ait. **Nō** vox sed
votū: nō musica cordula sz cor. **Nō** clamor
sed amor: sonat in aure dei. **Uñ** et **Aug.** **Cū**
mibi inquit accidit vt mibi ampli cantus
qz res q cantatur moueat: penaliter me pecca
re pfiteor. et tūc mallem nō audire cantantē.
Cum aut fratres in choro ad diuinū officiū
steterint: caueat sibi quilibet ne sit piger z fas
tidiosus: sed cogat corpus et spm stare reue
renter: et psallere deo alacriter coraz angelis
qui ibi pntes assistunt: dicēs cum psalmista.
In ppectu angeloz psallā tibi. **Risū** z ver
ba inutilia frater penitus deteste: vbi coraz
dño maiestatis cum metu et reuerentia assi
stere debet. **Verba** psalmodie distincte z in
tegre pnunciet: nō sincopando aut nimium
accelerando. **Uñ** **Bernardus** frēs suos am
monet dicēs. **Eos** moneo dilectissimi stre
nue interesse laudibz diuinis vt sicut reuerē
ter ita z alacriter dño assistatis. **Nō** pigri. nō
somniales. nō oscitantes. nō pcentes vocibz
non pcedentes verba dimidia. nō integra
transiliētes. nō fractis et remissis vocibz mu
liebre quoddā de nare sonantes. sed virili vt
dignū est sonitu et affectu voces sancti spūs
depromentes. **Ubi** nota exemplū cōtra pi
gros et fastidiosos in diuino officio apūssi
mum. **Fertur** enī qz cum duo frēs quadā no
cte sedendo in lectis suis sic quasi cubando
dicerēt ppter matutinū affuit diabolus cū fe
tore intolerabili dicens: ad talē orōnem tale
debetur incensum.

Circa terciū scz de attentōe in officio di
uino z alijs orōibz adhibenda. **Est** sciendū
qz summo conatu debent omēs viri ecclesia
stici et maxime religiosi dare opam vt verset
in corde quod pfertur in ore. **In** orōne enī

petimus ut deus nobis intendat. Quod autem
probabile est quod si faciat deus: si nos nobis non
intendimus? **Uñ Bernardus.** Quod mihi in-
tendit qui mihi non intendo. Item quod ma-
gis efficax est in oratione est ex parte cordis. **Uñ**
Aug⁹: Potius ad vocem cordis quam corporis au-
res eius. Et **Isidorus** Ratio cordis est non
labiorum: neque enim deus deprecantis verba inten-
dit: sed orantis cor aspiciat. Qui ergo cor non
habet in oratione: subtrahit quod melius est in ora-
tione. Necessaria est ergo cordis intentio ut
quod ore precamur etiam mente meditemur. Ad
hoc hortabatur **Bernardus** dicens. Vos mo-
neo pure interesse laudibus divinis: ut nil ali-
ud dum psallitis quam quod psallitis cogiteris. spiritus
enim sanctus illa hora grata non recipit: quicquid ali-
ud quam debes neglecto eo quod debes obtuleris.
Et iterum: ad psalmodiam spiritus cor habeas nisi ad
aliud sublimius rapiaris. **Uñ** enim que ibi di-
cuntur versus ad unam litteram te noveris. per certo
debitore. vel dicendi in choro tuo vel audien-
di in alio. Inter omnia autem opera bona ut testatur
abbas **Agathon** orare deum est difficillimum et
plus habet laboris. quia spiritus demones festinant
interrumpe orationem: scientes quod ex nulla re im-
pediunt sicut per orationem suscipiamus ad deum. Et inde
est quod in principio omnium horarum canonicarum mu-
nientes nos signo crucis contra infestationes di-
aboli dicimus. Deus in adiutorium meum inten-
de. de cuius periculi efficacia in collatione abbas
Isaac dicit. quod recipit omnes affectus quicunque
per huius nature inferri. et ad omnes incursum
pervenienter aptat. Habet enim contra omnia disci-
mina immunitatem protectionis divine invocationis.
habet considerationem proprie fragilitatis. habet fi-
duciam exauditionis. **Uñ** infestationes demonum
patientibus inexpugnabilis murus est: et cli-
peus munitissimus: defendens nos contra omnem vi-
ciorum impugnationem. In quicunque enim tribulatione
vel necessitate constituitur: habet dicere: deus in
adiutorium meum intende: domine ad adiuandum
me festina. Sciendum autem quod sicut dicit **Aug⁹.**
si quis parum intelligat psalmum credat tamen aliquid
boni esse in eo quod cantat: non omnino sine fructu
est. Idem credo si quis bene intelligat et conetur in-
tendere: sed ex fragilitate distractus non atten-
dat actualiter ei quod cantat.

**Circa quartum scilicet qualiter quis ad orationem se
debet preparare.** Notandum est: quod sicut in colla-
tione abbatis **Isaac** dicit. quales in orationibus vo-
lumus inveniri: tales nos ante orationem ipsam prepa-
rare debemus. Et precedenti enim statu mens in
supplicatione format. et idcirco quicquid volumus
ut nobis orantibus non subrepat: ante orationem de

nostro pectore debemus euellere. Quicquid
enim ante horam orationis mens nostra precepit: necesse est
ut hoc nobis orationibus per recordationem occurrat.
Studeat ergo frater ut cogitationum tumultus va-
leat evitare et pulsus incipiat officium cor ad de-
votionem excitare. Ideo enim tam desideras et tepi-
di sumus in divino officio quia ante non sumus de
votione excitati et ita erimus sicut intrauimus
frigidi et dissoluti. Cum vero officium incipit co-
gitationibus vagis iam reiectis: mentem sursum ad
deum habeamus intendentes his que psallunt. Ali-
oquin si primo cogitationibus aditum perbuerimus
postea tumultus earum vir evadere poterimus.
Antiquus enim hostis serpens lubricus est: cu-
ius si capiti non resistit totus in intima cordis
dum non sentitur illabit. et ut fortis armatus co-
natur custodire atrium suum. Et contra hunc multum
valet si mori frater ut a somno evigilat cogi-
tationes abiciat: quibus cum diabolus occupare
vellet: et peritias cogitationum suarum et actio-
num offerat domino in oratione: vel aliquid bona medi-
tatione cum corporis exercitatione: videlicet genuum fle-
xione manuum preensione. brachiorum in modum
crucis expansione. totius corporis prostratione et simi-
bus ut docet in. xxi. patrum collatione. et quibus
affectus devotionis excitat et spiritus incalescit: et
ex huius frater tota die devotior et expeditior erit.
Sciendum etiam quod sicut collatione. ix. dicit. ut eo
feruore et puritate qua debet emitti possit oratio
hunc nobis sunt penitus obfusca. Primo enim solli-
citus reprobationis est penitus abscondenda. Secundo
ut nullus negotii curam imo nec memoriam ad-
mittam. tercio ut detractores vaniloquia et omnes
scurriliteras sibi amputem. quarto ire et tristi-
tie perturbatio est erueda fundit. quanto ut somni-
te carnalis concupiscentie: a corde nostro radicitus
euellam. et ita quolibet vicibus penitus abscon-
dis: iactanda sunt primum fundamenta humilitatis
profunde que turrim illam preclaram celos penetra-
tem fervore scilicet et devotionis orationis valeat susten-
tare. deinde supponenda est virtutum instructio
per quam mens ab omni evagatione lubrica possit
cohiberi et ad contemplationem divinam et excessus
theoricis incipiat sublimari: ac si semper
sibi dicatur sursum corda.

**Circa quintum et ultimum scilicet de orationis insti-
tuta et eius exaudibilitate.** Est sciendum quod oportet
instanter orare. **Uñ** preceptor noster non simpliciter
ait orate: sed inquit orationibus instate. Non enim pro-
pter hoc est desistendum: si obstrepentium cogitati-
onum tumultus mentem ab oratione abstrahat: aut si
non statim deus exaudiat. sed est perseveranter instan-
dum oratione atque psallendo: quousque importunas
desideriorum carnalium suggestiones que nostras

obstrepunt sensibz: fortissima intentioe supere
mus. ac tam diu insistendo: quousq; persistendo
vincam? **Uñ Hugo.** Amat inquit deus in
stantia et importunitate in prece. Si magna
sunt p̄mia non debent esse desideria p̄ua. Cū
magnitudine enī p̄miorz p̄cordare debet ma
gnitudo desideriorz. Q̄ si ad primas lachry
mas dñs nō exaudit: nec sic quidē a queren
do et pulsando desistendū est: s; tanta potius
perseuerandū instantia: tantoq; obstinato cla
more frequētandus saluator donec impleat
orantis desiderii. Est autē sciendū q̄ triplex
est oratio: scz vocalis de qua dicit psalmista.
Voce mea ad dñm clamaui. Et mētalis de
qua iterū dicit. **Desideriū paupm exaudiuit**
dñs. Et actualis siue opis q̄ fit bñ opando.
qz nō desinit orare qui non desinit bñfacere.
Sciendū etiā q̄ et si instantia orōis multū
valeat ad ei⁹ exaudibilitatē nō tñ sp̄ enī viri
sancti in eo qd̄ petūt exaudiunt: imo plerūq;
mali in sua petitiōe a deo exaudiunt: nō autē
boni. sicut oñdit **Aug⁹** in exemplis. Cōstat
enī q̄ **Paulus** apls instantē orauit vt aufer
retur ab eo stimulus: et tñ nō fuit exauditus.
Diabolus autē in sua petitiōe exauditus fuit:
cū petijt sibi dari p̄tatem in **Job.** et cū petijt
se mitti in porcos. S; vt subdit **Aug⁹.** apo
stolus est magis exauditus. **Apls** enī exaudi
tus est ad salutē et si nō ad voluntatē: sed dia
bolus ad damnatōz. Nō ergo tristari debz
bonus hō si in eo qd̄ petit nō exaudit ad suā
voluntatē qz plerūq; sibi notū esset. Et po
nit **Aug⁹** exemplū de medico: a q̄ si petat in
firmus aquā frigidā: si nouit obesse nō dat:
si pdest statim dat. **Disce** ergo ait **Aug⁹** ro
gare deū et medico p̄mittas qd̄ ip̄e nouit fa
ciat. Tu morbū p̄stearis ille medicamentū
exhibeat: tu tñ charitatē tene. Nam ille seca
rt vult: vrere vult. tu si clamas et nō exaudie
ris in aduersione et tribulatōe. nouit ille quousq;
putredo est. Tu iam vis vt renocet man⁹:
et ille vulneris sinū attendit: scit quousq; p̄
ueniat. Nō exaudit ad voluntatē s; exaudit
ad salutem. **Hec Augustinus.**

His ̄ p̄missis tanq; exhortatiuis ad psal
lendū et cantandū psalmos et diuinū officiū
instantius et libentius ad orandū attentius
et feruentius. Nūc ad aliquale expositionē
psalmoz pcedamus: p̄mittendo vt cōter cir
ca quēlibet psalmū quis auctor ip̄i⁹ psalmi.
quis titulus. que materia. que intentio. que
sententia in generali. **Sequit̄ titulus**
primi psalmi.

Psalmus de christi siue de viri iusti p̄se
ctione et felicitate Impiorūq; vanita
te et damnatōe. ps. i.

Beatus vir qui nō
abijt in p̄silio impiorz et in via pec
catorz nō stetit: et in cathedra pesti
lentie nō sedit.

Auctor hui⁹ psalmi p̄prie ignorat: tñ ma
gis cōter credit fuisse **Esdra** p̄pha q̄ legem
reparuit et sic etiā psalmos i b̄ libro recollegit:
et sue relectōi hūc psalmū p̄ modū cuius
dam plogi p̄posuit. Ip̄se enī psalteriū et totā
bibliotheca a **babylonijs** cōbustā instinctu
sp̄s sancti reformauit. p̄ter quinq; libros
Moisi q̄s apud **samaritanos** inuenit. et eo
dē sp̄u reuelante psalmos ita disposuit: eisq;
titulos apposuit. Sic enī est titulus in psal
mo quō clavis in domo. qz sicut p̄ clauē refe
ratur dom⁹ vt sit ingressus in eā: sic p̄ titulū
ap̄itur psalm⁹ vt sit introitus in eius intelli
gentiā. S; huic psalmo ideo titulus nō ap
ponit̄: ne titulus p̄script⁹ libri caput et initū
videret̄. qz ps̄ ille p̄ncipiū est et p̄fatio: ac q̄
si plog⁹ et titulus libri p̄ntis. Sicut enī titu
lus illuminat et totā sequentē materiā p̄libat
sic ille ps̄ totā materiā seq̄ntis opis tangit et
oñdit. Uñ in seq̄ntibz christ⁹ eū caput libri
appellat dicens. In capite libri scriptū est de
me. Materia psalmi ē christi bonitas et p̄se
ctio: impiorz p̄o misera et eterna dānatio. In
tētio ad bonū hoies allicere et iuxta posse eos
christo reformare: et a malo p̄ exēplū dānatōis
ipiorz retrahere. Sñia in generali. p̄pha in
isto ps̄ tāq; i plogo capite et p̄ncipio libri: a
git d̄ illo q̄ ē caput et p̄ncipiū oīm. s. d̄ christo
describēs et p̄nūciās ip̄i⁹ p̄fctōz et felicitatē. im
piorz p̄o vanitatē et infelicitatē. qz igif oēs ad
b̄titudinē redūt nec b̄tē esse nisi p̄ christū p̄ntē:
p̄ponit nob̄ christū i exēplū. et incipies a b̄tī
tudine oñdit eū ab oī malo liberū p̄ remotōz
eoz q̄ in p̄mo hoie fuerūt. Uñ ad b̄ vñt p̄pa
tione veteris ade. qui ideo infelix et miser. qz
abijt in p̄silio impiorz scz serpētī et eua p̄senti
ens. in via p̄cōz stetit: ope peccās. In cathe
dra pestilētie sedit: alijs exēplū peccandī dā
do: docēs. et sic erat impi⁹ qz peccauit in deū
peccator qz in se. pestilēs qz in primū. Sed
nouus **Adam** qui p̄cāa deleuit est felix et bea
tus. qz nullo p̄dictoz modoz peccauit. Sē
tentia in sp̄ali: prim⁹ ergo hō infelix: s; scōs
(Beatus est vir) scz ip̄se christus: qui ab in
stanti sue cōceptionis fuit beatus beatitudi
ne clare visionis et perfecte fructōis. Et vir